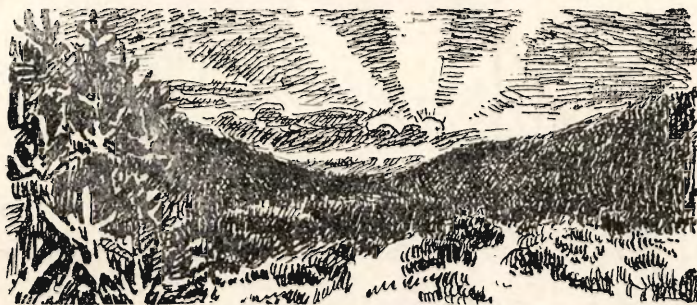

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Nr. 2

15. Februar

58. Aarg.

UDGIVET AF DET DANSKE HEDESELSKAB

1937

Bevar Sundheden, tag Danapin-Bade hjemme.

DANAPIN-Balsam eller Danapin-Salt i Badevandet er Sundhed for Legemet. — Netop nu, hvor Solen er saa sjælden en Gæst, trænger Legemet til al den Sundhed, et Danapin-Bad kan give det. Tag derfor Danapin-Bad hjemme. Det virker beroligende paa Nerverne, styrker Muskler og Led, faar Dem til at aande friere og lettere og i det hele taget føle Dem rigtig veloplagt og godt tilpas.

Der bruges kun lidt til hvert Bad.

Danapin-Balsam i Flasker fra	Kr. 3.00
Danapin-Salt i Flasker fra	Kr. 2.25
Danapin-Salt, 12 Breve i Æske	Kr. 3.00

Faas overalt

Parfumerier, Schous og Tatols Udsalg,
Stormagasiner, Sygeplejeforretninger o. s. v.

Kun ægte med
Danapin-Navnet.

A/S DANAPIN - København.
Det danske Hedeselskabs Oliedestillation.

Martin Jensen & Søn

Cementstøberi
Brande
v/ V. Jensen

Rør - Sten - Tagsten
Brøndringe

Forlang Tilbud

Plantageejer! Jeg vilde gerne til
Foraaret have en selv-
stændig Plads ved en større Plantage. 1. Kl. Anbefalinger
haves. Nærmere Oplysninger ved
Skovfoged **K. Langkjær**, Constantinsborg pr. Stautrup.

Aktieselskabet

Frederiksholms Tegl- og Kalkværker.

Hovedkontor: Vesterbrogade 12, København V. Tlf. Central 282
Mursten - Tagsten - Drainrør
Kalk m. m.

HØJSLEV TEGLVÆRKER

leverer

PRIMA, RØDE DRAINRØR

i Størrelse fra 2 til 8 Tommer.

Indhent Tilbud.

Tlf. Højslev 3.

Drænrør.

Røde Drænrør fra 2"—8" al-
tid paa Lager. Forlang Tilbud.

1/8 Aalborg Teglværker.

Vesterbro 58. Telf. 24 & 305.

Ellidshøj Kridt- og Kalkværker

ved Chr. Sørensen.

Telefon 4. **Ellidshøj St.** Telefon 4.

Fabrikation af prima Gødningskalk (95 %), pulveriseret og
upulveriseret, samt Foderkridtmel til billigste Dagspriser.

Foreninger indrømmes Rabat.

RØDE DRÆNRØR

TAGSTEN

MURSTEN

Kählers Teglværk

Korsør

Vore anerkendte

- RØDE DRÆNRØR -

føres altid paa Lager fra 2" til 8".

Tilbud til Tjeneste.

Telefon 187. **A/S Gammelgaard Teglværk,**
Skive.

Resenbro Cementstøberi

v/ M. J. Mathiasen.
Telefon: Resenbro 34.

Imprægnerede Cementrør,
anerkendt af Autoriteterne
som Erstatning for Lerrør
(Dimensioner fra 2"—24").
Forskellige Brønde og
Brøndringe.

Billigste Dagspriser.
Forlang Tilbud.

J. C. HALVORSEN

Kroghsgades Cementstøberi
AARHUS

Kontor: Dannebrogsgade 20
Telf. 5019—5020

Imprægnerede Cementrør, anerk. af
Autoriteterne som fuldstændig
Erstatning for glass. Lerrør.
Monierrør. Maskinstampede
Rør. Brøndringe.

Dagens billigste Pris.

— Forlang Tilbud. —

Røde

Drænrør

fra 2"—12" haves
altid paa Lager.
Forlang Tilbud.

„Sofienlund“ Teglværk.

Telefon 10 Ulstrup.

Nivaagaards Teglværk.

Telf. Nivaa Nr. 9. Nivaa St.

Drænrør i alle Dimensioner
fra 2" til 15". — **Lerrør** med
og uden Muffe fra 6" til 15".

— Forlang Tilbud. —

Røde Drænrør

indtil 14" Diameter.

A/S Højslev Teglværk

pr. Ulstrup.

Telefon 67 Ulstrup.

Petersværk Cementvareindustri

Nørresundby

Telefoner 1055—6355 **G. Duus Nielsen** cand. agri Foretræk den virkelige
Postgiro Nr. 17436 **P. Nielsen** jun. Kvalitetsvare

Betonrør efter dansk Ingeniørforenings Normer

Formstøbte Monierrør — Imprægnerede Rør

Anvend Tørvestrøelse ved Dræning.

Paa Jorder med fintsandet Undergrund kan en Tilsanding af Drænrørene forebygges ved Anbringelse af et Lag Tørvestrøelse („Hundekød“) omkring Stødfugerne, ligesom Tørvestrøelse med Fordel benyttes ved Dræning i stiv Lerjord. Spørg Hedeselskabet.

Alt i prima røde Drænrør.

Silkeborg, Herning og omliggende,
Teglværkers Salgskontor,

Torvet 6, Silkeborg Telefon 1200

repræsenterende følgende Værker:

Silkeborg Teglværk.
Lysbro Teglværkers Eftfl.
De Forenede Teglværker,
Lysbro.
Vinderslevgaard Teglværk.
Paarup Teglværk.
Bjødstrup Teglværk.

Gjern Teglværk.
Givø Dampteglværk.
Brandø Teglværk.
Visgaard Teglværk.
Højris Teglværk, Ikast.
De Forenede Midtjydske
Teglværker, Herning.
Ejstrup Teglværk.

TJÆREBORG CEMENTSTØBERI

F. CHR. JENSEN
— Telefon 21 —

Imprægneret Cementrør efter In-
geniørforeningens Normer. —
Monier-rør i forskellige Di-
mensioner fra 50—125 cm.
Forlang Tilbud.

A/S L. Hammerich & Co.
Specialforretning i Bygnings-
artikler. Grundlagt 1854.
Telefon Nr. 7050 (3 Linier).
Aarhus.

Dansk
Eternit
Fabrik A/S
AALBORG
Tlf. 48 00

Cement-Asbest
Skifer-, Bolge- & Beklædningsplader.
Forespørg hos Deres
Bygningsmaterialforhandler.

Spedalsø Cementvarefabrik.

R. Jensen. — Indeh. J. Jensen.
Tlf. 504. Horsens. Tlf. 504.

Imprægnerede Rør
efter Ingeniørfor-
eningens Normer.
Drænrør i forsk. Di-
mens. fra 10-50 cm.
— Brøndringe. —

FORLANG TILBUD.

De forenede Kalkværker

Tlf. 25 Thisted Tlf. 25

Fabrikation af prima pul-
veriseret Gødningskalk (97%)
samt pulveriseret brændt Kalk
„Separator Pulverkalk“
til saavel Gødnings- som Mu-
rerbrug. — Billige Priser og
fordelagtige Betingelser.
Foreninger indrømmes Rabat.

Herning Hede- & Discontobank.

10—12½, 2½—5.
Telefon 5, 273 og 720.

AALBORG DISKONTOBANK

Filialer i:
Dronninglund - Hadsund
Hobro - Løgstør - Skørping

RESERVER: 2.000.000 KR.
AKTIEKAPITAL: 2.000.000 KR.

Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring.

Tel. 14.350. - Gensidigt. - Reventlowsg. 14, Kbhvn. V. - Statsanerkendt.

Ansvarsforsikring

Automobillforsikring

Henvendelse til Kredens Tilidsmand eller til Kontoret.

Stryg elektrisk

Deres Ejendom kan De holde
fri for Rotteplagen ved at
tegne Abonnement hos Ratin.

Adresse: CHRISTIAN DEN 9's GADE 5, KØBENHAVN K. - TLF. 3662—14,362.

Holbæk.
Tlf. 1213
(4 Lin.)

HOTACO

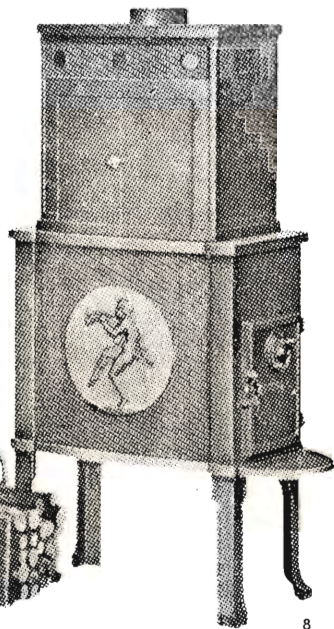
København.
Maria Kirkeplads 2.
Tlf. Centr. 6913
(2 Lin.)

Holbæk Tagpap- & Cementvarefabriker A/S.

Patenterede Rensningsanlæg for Husspildevand:
H. T. C. Separatorer. „TRIX“-Husrensningsanlæg.
Rensningsanlæg for industrielt Spildevand samt Fedtudskillere og Benzinudskillere.

En OPLYSNING der vil forbrøse Dem

er den, at en Ovn kan brænde i indtil 24 Timer med kun een Paafyldning og at Asken kun behøver at fjernes hveranden Maaned. Dette gælder om Hess' Brændeovne, der er specielt indrettet til langt Brænde og ikke skal udmures. Ovnene kan lige let brænde Træ og Tørv og giver den mest fortræffelige Varme. Konstruktionen af disse Ovne er en Begivenhed indenfor Ovn-tekniken i Danmark. De skulde straks indhente yderligere Enkeltheder om Hess' Brændeovne.

HESS

Vejle Støbegods

C. M. HESS' FABRIKKER A/S - VEJLE

Hotel Herning.

Telf. 21-41.

Byens første Hotel.

Aktieselskabet

AARHUUS PRIVATBANK

— stiftet 1871 —

Aarhus:
Hovedkontor.

København:
Nygade 1.

Aktiekapitalen & Reserver **ca. 17 Mill. Kr.**
hæfter til Sikkerhed for alle Indskud.

Andels-Anstalten Tryg

tegner alle Arter af Livsforsikringer.

Hovedkontor: Rosenørnsallé 1 — København.

AALBORG TAFEL AKVAVIT.

Hedeselskabets Tidsskrift.

Nr. 2.

15. Februar 1937.

58. Aarg.

Indtrædende Medlemmer indtegnes hos Selskabets Forretningsførere. Medlemsbidraget er enten aarlig mindst 5 Kr. eller en Gang for alle mindst 100 Kr. Større Bidrag modtages gerne. Korrespondancer og Afhandlinger bedes sendt til Hedeselskabets Hovedkontor, Viborg. Selskabets Medlemmer anmodes om stadig at holde vedkommende Forretningsfører bekendt med deres Adresse.

Tidsskriftet udgaar 1 Gang om Maanedn og sendes uden Vederlag til Selskabets Medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets Hovedkontor, Viborg. Annoncepris efter Aftale og Tilbud.

Indhold: Hedeselskabets Forretningsførere. — Uddeling af Legater til Hededyrkere. — Plantagernes Indflydelse paa Nedbørsforholdene. — Nedbørsforholdene i Danmark. — En Udtalelse fra Direktør Dalgas.

HEDESELSKABETS FORRETNINGSFØRERE.

Da Hedeselskabets hidtidige Forretningsførere for *Odense og Solbjerg Distrikter*, Hr. Sparekassedirektør *N. Dreyer*, Odense, og Hr. Gaardejer *Knud Sørensen*, „Lundbjerggaard“ pr. Hørning, har ønsket sig fritaget for disse Hverv, har Selskabet herefter overdraget Forretningsførerhvervet for *Odense Distrikt* til Hr. Bankdirektør *Arnold Christensen*, Fyns Landmandsbank, Odense, og for *Solbjerg Distrikt* til Hr. Gaardejer *Sofus Rasmussen*, „Baverslund“, Fastrup pr. Aarhus.

Ligeledes er Forretningsførerhvervene for *Langeland og Skærbæk Distrikter*, hvis tidligere Forretningsførere, Overretssagfører *Eli Harder*, Rudkøbing, og Bankbestyrer *J. Møller*, Skærbæk, begge er afgaaet ved Døden, nu overdraget til henholdsvis Hr. Landsretssagfører *Erik Hinrichsen*, Rudkøbing, og Hr. Gaardejer, Amsraadsmedlem *Søren Degn*, Skærbæk.

UDDELING AF LEGATER TIL HEDEDYRKERE.

Hedeselskabet har i Januar 1937 foretaget Uddeling af Landstingsmand *Jørgen Berthelsens Legat*, Sølvvarefabrikant *O. Poulsen* og Hustrus Legat og Frk. *Birgitte Lunds Legat* til følgende Hededyrkere:

Landstingsmand Jørgen Berthelsens Legat til Fordel for jydsk Hededyrkere er tildelt:

Chr. Frydendahl, Frydendal pr. Vind St.,

Kristian P. Larsen, Nr. Kollemorten pr. Kollemorten,

Palle Madsen, Trøstrup Hedegaard, Vildbjerg,
 Susanne Mikkelsen, Vittrup, Lindknud Sogn,
 Jakob Andersen, Eskjær Hede, Tolne,
 Hans N. Andersen, Filskov,
 Niels Knudsen, Ilskov,
 Peder Pedersen, Bødskov, Funder,
 Anton Pedersen, Julianehede, Bording,
 Lars Chr. Laursen, Finderup, Viborg,
 Lund Hansen, Søby, Fasterholt,
 Niels Kr. Hjortflod, Baastlund pr. Billund,
 Jakob Mark Jensen, Sdr. Mark, Gudum, Bur St.,
 H. Chr. Eskildsen, Ansager,

hver med en Portion paa 100 Kr.

Sølvvarefabrikant O. Poulsen og Hustrus Legat, der uddeles til trængende Hedeboere af Husmands- eller Arbejderstanden, er tildelt følgende:

Morten (Snedker) Mortensen, Krarup, Hodde, Tistrup St.,
 Ingv. Christensen, Østerbølle, Aalestrup,
 Alfred Eriksen, „Evasminde“, Daugbjerg, Sparkær St.,
 Frederik Boll, Lustrup, Skarrild, Kibæk St.,

hver med en Portion paa 100 Kr.

Frk. Birgitte Lunds Legat, 100 Kr., er tildelt:

Jakob Lauridsen, Debel, Outrup.

Vi anfører nedenfor en kort Beskrivelse af de paagældende Hededyrkeres Virksomhed.

Landstingsmand Jørgen Berthelsens Legat.

Chr. Frydendahl, Frydendal pr. Vind St., 53 Aar gammel, (indstillet af

De samvirkende jydsk Husmandsforeninger) overtog i 1911 sin nuværende Ejendom efter sine Forældre. Ejendommen, der var paa 78 Tdr. Land, var overprioriteret og blev derfor overtaget af Sønnen til en for høj Pris, nemlig 6300 Kr. foruden Aftægt til begge Forældre. Ved Overtagelsen var kun ca. 20 Tdr. Land opdyrket. Bygningerne var daarligere. Besætningen var 2 smaa Heste og 5—7 Kreaturer, men Besætningen var egentlig for stor i Forhold til det, der avledes. Ved

Overtagelsen var Frydendahl ikke i Besiddelse af nogen som helst Kapital. I flere Aar havde han nemlig dels hjulpet Forældrene med at drive Ejendommen og dels arbejdet for fremmede særlig ved Mergelgravning, men de Penge, han derved

tjente, laante han Faderen. Ved gode Venners Hjælp fik han tilvejebragt en Driftskapital, og dette gav ham Mulighed for ikke alene at kunne tage kraftig fat paa Ejendommens Opdyrking, men ogsaa Bygningerne blev efterhaanden forbedrede. I 1919 købtes et ret betydeligt, helt uopdyrket Hede- og Moseareal til Ejendommen og i 1925 yderligere et Moseareal til Anvendelse til Tørveskær. Ialt blev indkøbt Hede- og Mosearealer for 5800 Kr. Ved Bygningernes Forbedring er anvendt ca. 11000 Kr. og i Forbindelse dermed er bygget et Vandkraftanlæg, der leverer Kraft til Ejendommens Maskiner. Overalt i Ejendommens Bygninger er Vand indlagt fra Stødhævert. Chr. Frydendahl har i de forløbne ca. 25 Aar ialt opdyrket ca. 55 Tdr. Land af den oprindelige Ejendom og derud over ca. 25 Tdr. Land af de tilkøbte Arealer. I Forbindelse dermed har han foruden Mergling drænet ret store Arealer. Han har ogsaa udført et udmærket Plantningsarbejde, idet han foruden en ret betydelig Plantning ved Hjemmet har tilplantet ca. 30 Tdr. Land Hede. Besætningens Størrelse er nu 3 Heste, 12 Malkekøer, 1 Tyr, 10 Ungkreaturer, 4 Grisesøer, 8—10 Fedesvin foruden Faar og Høns. Gældens Størrelse er ca. 19500 Kr.

Chr. Frydendahl har været gift 2 Gange. I første Ægteskab er der 5 Børn, i det sidste 1 Barn. Begge hans Hustruer er døde, men endnu lever hans 90 Aar gamle Moder paa Ejendommen. Det bør særlig bemærkes, at Chr. Frydendahl, til Trods for, at han som foran nævnt overtog en overprioriteret Ejendom, tillige har sørget for, at det aldrig for hans gamle Forældre har været nødvendigt at søge Aldersrente eller anden offentlig Hjælp.

Kristian P. Larsen, Nr. Kollemorten pr. Kollemorten, 60 Aar gammel,

(indstillet af De samvirkende jyske Husmandsforeninger) overtog i 1899 for et Beløb paa 1000 Kr. en Hedejendom paa ca. 35 Tdr. Land. Hele Ejendommen henlaa i Lyng. I Begyndelsen maatte Kr. Larsen ernære sig og sin Familie ved Daglejerarbejde, og han maatte leje

eller laane Heste til Arbejdet paa sin egen Ejendom, men eftersom Tiden gik blev han selv kørende, først med 1 Hest, senere 2 smaa Heste, og i Stedet for at gaa ud paa Arbejde

kunde han nu tage en Mælketur og desuden faa noget udrettet ved Opdyrkning af Hedearealer. Om Aftenen — ofte til langt ud paa Natten — lavede han Sivsko for ogsaa derved at bidrage til Ernæring af sin Familie, der efterhaanden blev større og større. Kr. Larsen har saa at sige ombygget sin Ejendom 2 Gange, og hele Arealet er nu opdyrket paa nær 5 Tdr. Land. Om Kr. Larsens Værk anfører Formanden for Thyregod-Give Kredsforening, Fr. Midtgaard, Thyregodlund, bl. a.: „Kr. P. Larsen har udført et Opdyrkningsarbejde paa den magre Ejendom, der er beliggende paa det store Bakkedrag, som danner Jyllands Højderyg, ca. 2 km Syd for Skjern- og Gudenaens Udspring, der i højeste Grad fortjener en Anerkendelse. Et Arbejde er udført her under den højeste Grad af Flid og Sparsommelighed parret med Udholdenhed, som har vakt Befolkningens Beundring. Uden nævnte Egenskaber vilde Opdyrkingen af den tarvelige Jord ikke kunne være gennemført.....“

Kr. Larsen og Hustru har opdraget 10 dygtige Børn.

Palle Madsen, Trøstrup Hedegaard, Vildbjerg, (indstillet af Foreningen

af jyske Landboforeninger) er født i Dejbjerg 23. Januar 1873 og blev i 1900 gift med Juliane Marie Jensen, født i Snejbjerg 21. September 1876.

Ægteparret overtog deres Ejendom i 1900. Der var da 10 Tdr. Land, hvoraf 9 opdyrket, et gammelt faldefærdigt Hus og 2 Køer, 2 Kalve og 10 Høns. Købesummen var 3000 Kr., hvoraf P. Madsen havde sammensparet 600 Kr. Ejendommen udvidedes ved følgende Køb: 1907 fra Trøstrup 10 Tdr. Land, hvoraf $1\frac{1}{2}$ Td. Land opdyrket, Pris 1300 Kr. (I denne Pris indbefattet Ret til 2000 Kubikalen Mergel). Samme Aar købtes yderligere 7 Tdr. Land opdyrket, nærmest lav Jord for 3000 Kr. I 1911 købtes fra Trøstrup 20 Tdr. Land Hede for 1500 Kr. og i 1918 fra Trøstrup 10 Tdr. Land opdyrket, lav Jord for 3792 Kr. I 1931 købtes endelig fra Trøstrup 74 Tdr. Land Hede og Mose — alt uopdyrket — for 3744 Kr. Ialt er Gaarden nu paa 131 Tdr. Land. I de 36 Aar er opdyrket 50 Tdr. Land, merglet godt 60 Tdr. Land og drænet ca. 20 Tdr. Land. Læbælter er plantet for de mest ududsatte Marker og anlagt Have paa ca. $\frac{1}{2}$ Td. Land. Haven har 62 Frugttræer.

Stuehus, 16×12 Alen, byggedes Aar 1900 og tilbyggedes 1913 med 5×12 Alen. Lade byggedes 1907 med 20×14 Alen, tilbyg-

gedes 1921 7×14 Alen og 1927 20×14 Alen. En nordre Fløj byggedes 1927 med 27×12 Alen. Den bruges nu alene til Svin og Heste, efter at en søndre Fløj, 25×14 Alen, byggedes i 1927. Endvidere er bygget: I 1907 og 1927 Ajelebeholdere, i 1913 Brændsels- og Oplagsskur, 20×6 Alen, og i 1935 et moderne Høsehuse.

Om anden Udvikling skal anføres: Der er nu Vindmotor, Petroleumsmotor, Tærskværk, Kværn, Selvbinder, Saamaskine m. m. og alle nødvendige Markredskaber til et moderne Nutidsbrug. Besætningen er: 4 Heste, 20 Malkekøer, 20 Ungkreaturer, 20 Fedesvin, 100 Høns og 3 Bistader. Kvægbesætningen er rød dansk.

Af 7 Børn lever 6, og de er alle voksne. Konen har været svagelig gennem hele Ægteskabet. Efter Sliddet har Palle nu en Hjertefejl, der tvinger ham til at være rolig.

Konen har ialt efterhaanden arvet 3900 Kr. Gælden paa Gaarden er nu ca. 30000 Kr.

Susanne Mikkelsen, Vittrup, Brørup, (indstillet af Hedebruget) er født 1858; da hun var 9 Aar gammel, kom hun ud at tjene og tjente i forskellige Pladser indtil 1884, da hun blev gift med Hans P. Mikkelsen; og sammen med ham overtog hun den Ejendom, som hun nu bebor. Til Ejendommen hører 58 Tdr. Land, der ved Overtagelsen i 1884 hovedsagelig bestod af Krat og Hede; Besætningen bestod af 1 Ko og 2 smaa Heste (som anvendtes til Trækkraft); Bygningerne var smaa og gamle.

Ejendommen kostede ved Overtagelsen 3500 Kr., til Startkapital havde Susanne Mikkelsen og hendes Mand 1700 Kr., som var sammenspartet i deres Tjenestetid.

Hans P. Mikkelsen og Susanne maatte i de første Aar gaa ud paa Dagleje for at tjene til Føden og Renterne. (Daglønnen var ofte kun 50 Øre om Dagen, trods det at der paa dette Tidspunkt ikke var Tale om 8 Timers Dagen). De tog fat med godt Mod og Arbejdsvilje, og det gik fremad — omend smaat — med Bedriften.

I 1915 døde Hans P. Mikkelsen fra Hustru og 6 Børn; Enken gav dog ikke op, men sammen med sine dygtige Børn fortsatte hun Ejendommens Fremdrift, og der blev taget kraftigt fat paa Opdykningsarbejdet. Kultiveringsarbejdet er meget vanskeligt, da Jorden er fyldt med store Kampesten, en stor Del af Arealet maa

drænes, før det kan blive tjenlig til Agerjord. Markerne er vel-drevne, Bygningerne er istandsat eller fornyede og der kan nu avles Foder til en Besætning paa 3 Heste, 10—11 Køer samt Ungkreaturer, Svin og Fjerkræ.

Ved Ejendommens Overtagelse var der hverken Plov eller Harve, nu er der indsat gode Redskaber og Maskiner.

Paa Ejendommen er plantet en Del Læbælder og det bedste af Krattet er bevaret, heri staar store Bøgetræer, som er en Pryd for Egnen.

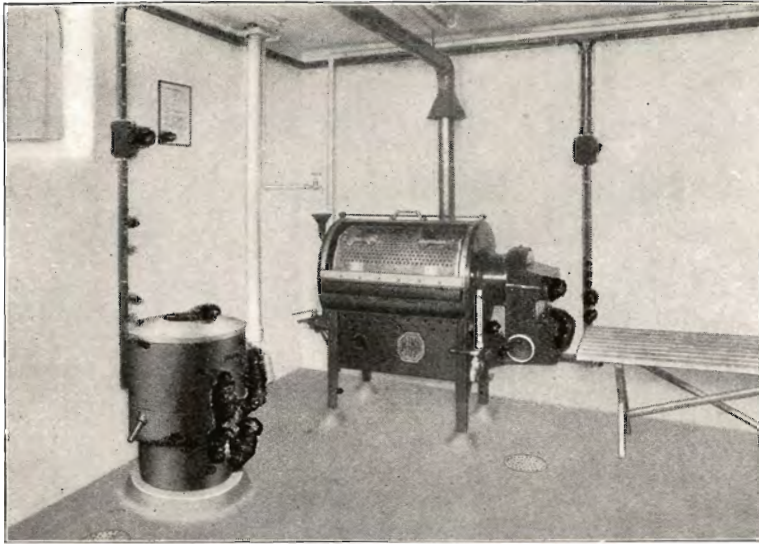
Susanne Mikkelsen er endnu trods de 78 Aar rask og virksom og deltager med stor Interesse i Ejendommens Drift.

Jakob Andersen, Eskjær Hede pr. Tolne, (indstillet af Hedebruget) født ^{15/11} 1858 i et Husmandshjem paa Eskjær Hede.

Efter sin Konfirmation var han i Tjeneste hos forskellige Landmænd indtil 21 Aars Alderen, da han blev gift og overtog Fødehjemmet, en Hedeejendom, som han kun havde i 4 Aar, hvorefter han bortbyttede denne Ejendom med en uopdyrket Naboejendom, der kunde passe sig selv medens han var inde til Militærtjeneste i Tiden fra 1. Novbr. 1884 til 3. Oktbr. 1885. Ved

hans Indkaldelse til Militærtjeneste var hans unge Kone lige død fra 3 smaa Børn. Den uopdyrkede Hedeejendom udgjorde 10 Tdr. Land fortrinsvis Rimmer og Dobber. Denne Ejendom havde han i 38 Aar, og da han afstod den i 1924 var hele Arealet opdyrket, og der var opført gode Bygninger paa Ejendommen. Besætningen var 1 Hest og 4 Køer foruden Ungkreaturer og Svin. Ejendommen blev solgt for 7500 Kr. Gælden var 4200 Kr. I 1924 købte Jakob Andersen derefter 16 Tdr. Land Rimmer og Dobber af Mosbjerg Mosebrug og byggede derpaa en Bolig. Deraf er nu 9 Tdr. Land opdyrket, og der holdes her en Besætning paa 1 Hest, 4 Køer og 6—8 Svin. Denne Ejendom har han for nogle Aar siden afstaaet til en Datter og Svigersøn, men Jakob Andersen fortsætter fremdeles Arbejdet med Planering og Opdyrkning af Rimmer af Dobber. Han har saaledes i Sommer deraf kultiveret $\frac{1}{2}$ Td. Land, hvilket er en smuk Præstation af en Mand i hans Alder. Det er i det hele taget et paaskønnelsesværdigt Landvindingsarbejde Jakob Andersen har udført, et Arbejde, der har krævet et utroligt Slid, men som ogsaa har medført, at 2 Familier nu kan leve paa de Ejendomme, han har tilvejebragt af de tidligere værdiløse Rimmer og Dobber.

MIMA

Vaskeri- anlæg

muliggør Vask, Skylning og Tørring af Storvasken paa den halve Tid.

Arbejdstiden (d. v. s. Pasning af Maskinen) reduceres til en Tiendedel.

M. I. MEYER A/S

Ny Toldbodgade 27 - Telefon C. 670.
København K.

J. Chr. Petersens Papirhandel

„Hvælvingen“
ved Nikolaj Taarn
København K.

Hovedforhandler
af Statens Papir

Tryksager - Protokoller

A/S Orient

Dansk Andels-Egekøbsforening
Kgl. Hofleverandør
er Producenternes
egen Forretning og
yder derfor disse
det fulde Udbytte.

Hovedkontor:
Vester Voldgade 7 og 9,
København V.

Sprøjter Pudderblæsere

B. Søndergaard, Silkeborg
Forlang ill. Katalog

er Garantimærket for
MEDICIN

fremstillet af Medicinal-
fabriken FERROSAN og
klinisk gennemprøvet af
medicinske Autoriteter
og Hospitaler saavel i
Danmark som i Udlandet.

Aktieselskabet
**De danske
Sukkerfabrikker**
København

Spare- og Laanekassen for
Nykøbing Mors og Omegn.
Kontortid 10—12 og 2—4^{1/2}.
Telefon 20.

REMINGTON

Bedste og mest benyttede
Skrivemaskine.
Eneforhandler for Danmark:

L. KRISTENSEN
75, Raadhuspladsen,
København V.

Kampmann & Herskind A/S
Kul og Cokes Import
Vestergade 2 København Telefon 2628

LEVERANDØRER TIL DE SAMV. PLANTNINGS-
FORENINGER OG HEDESELSKABET

Johannes Rain & Søn

SKOVFRØKONTORET

København-Valby

HAVERNES PLANTESKOLE

OSCAR BANG

Nykøbing Mors.

Ill. Katalog franco.

Frugtrær & Buske,
Prydtrær & Roser,
Læ-, Hæk- & Kantplanter,
Stauder og Stenplanter.

A/s Skive Markfrøkontor

Grundlagt 1896
Telf. 94 Skive

Frøavl Frøhandel

Frøcontoret

(for undersøgt Markfrø)
— Grundlagt 1887 —

KOLDING

Telefon 43

Frøavlscentret Hunsballe

Holstebro

Telefon 533

Frøavl

og Frøhandel

P. KRUSES
PLANTESKOLE

- MUNDELSTRUP -

Telefon Tilst Nr. 7

Skovplanter

Haveplanter

Forlang Prislister eller Tilbud

Brostrøms

Planteskole, Viborg
v. C. Nielsen
Haardføre, jydsk
Planter for Have,
Mark og Skov
Telefon 42.

PALUDANS
PLANTESKOLE

— KLARSKOV —

130 Tdr. Land.

Skovplanter,
Hæk- og Hegnsplanter,
Allétrær,
10 Millioner Prikleplanter.

Forlang Prislister.

TELEFON KLARSKOV NR. 9.

Trifoliums Frø
giver stor Høst.

Sophus Berendsen A/s

København Aarhus
Raadhusplads 37 Kannikegade 18

Alt Entreprenørmateriel.

Damp- og Motorlokomotiver,
Gravemaskiner, Tipvogne,
Spormateriel.

Leverandør til Hedeselskabet.

Lyskopi - Zinktryk

Aarhus Lys- &
Zinktrykanstalt

Frederiksallé 60, Aarhus

Jakob Andersen blev gift anden Gang i 1889, og i sidste Ægteskab er der 7 Børn.

Hans N. Andersen, Filskov, (indstillet af Foreningen af jydsk Landboforeninger) er Søn af Husmand Hans Andersen, Karlskov Mark, og hans Hustru Karen er Datter af Husmand Iver Jensen, Hjortlund, Filskov.

Hans N. Andersen kom ud at tjene som 8 Aars Dreng paa Grund af smaa Kaar i Hjemmet. Karen kom ikke ud at tjene før efter Konfirmationsalderen grundet paa, at hun hjalp Forældrene med Ejendommens Drift og ved Brænding af Sten og Tørvegravning. Derefter kom hun ud at tjene, og senere lærte hun at sy.

Karen og H. N. Andersen blev gift 1905. Karen havde ved Giftermaalet 500 Kr.; for disse købte de en Hedelod paa 72 Tdr. Land, hvor de i Fællesskab og tildels ved egen Hjælp opførte et 8 Fags Hus, og hvortil de selv brændte Stenene. Der var Beboelseshus i den ene Ende og Stald i den anden.

Aaret efter fik de sparet sammen til en Ko, og det næste Aar købte de en gammel, stædig Hest. Hans gik i Mergelgrav om Vinteren og tækkede om Sommeren, mens Karen tildels passede Ejendommens Drift og ved Siden heraf sit Syhaandværk.

I 1909 solgte de Ejendommen, og i de 4 Aar, de havde beboet den, havde de tildels opdyrket — eller da i det mindste pløjet — 20 Tdr. Land Hede.

Derefter købte de en Udmark fra Egebjerg i Filskov paa 24 Tdr. Land, hvorpaa der opførtes Bygninger i 1910, og hvortil de blev bevilget et Statslaan paa 5200 Kr.; her tog de igen fat paa at opdyrke og kultivere.

Efter 10 Aars Forløb solgte de denne Ejendom for en Pris af 24000 Kr., og paany købte de en Udmark fra Vestergaarden i Filskov paa 155 Tdr. Land til en Pris af 18000 Kr. Deraf solgtes dog 55 Tdr. Land, og paa Resten byggede de deres nuværende Gaard med 3 Huse, hvis Overslag for Bygning var 25000 Kr., men i Stedet for blev 36000 Kr. grundet paa de unormale Tider. Derefter blev der gjort Laan paa Ejendommen i Viborg Kreditforening paa 15000 Kr. og et Laan i Hypotekforeningen paa 5600 Kr.

Paa deres nuværende Gaard har Karen og H. N. Andersen opdyrket og merglet ca. 80 Tdr. Land Hede og Kær.

I Mellemtiden er deres to Sønner blevet voksne, og af de 100 Tdr. Land har Sønnen Ingvard i 1929 faaet en Parcel paa 40 Tdr. Land, hvorpaa H. N. Andersen lod opføre 2 Huse og satte Besætning ind, bestaaende af 2 Heste, 4 Køer, 4 Kvier og Avlsredskaber.

I Stedet for disse 40 Tdr. Land købte H. Andersen atter 30 Tdr. Land Hede og Kær, og deraf er nu opdyrket de 10.

Paa nuværende Tidspunkt staar der paa Ejendommen 4 Heste, 12 Malkekøer, 7 Kvier, 4 Kalve, 3 Søer og 25 Smaa- og Ungsvin.

Niels Knudsen, Ilskov, (indstillet af Hedebruget) er født $\frac{4}{4}$ 1882 i en lille Hedeejendom paa Skophus Mark. Faderen drev ved Siden af Ejendommen Tømrerhaandværk. Da der var smaa Kaar i Hjemmet og mange Børn, kom disse tidlig ud at tjene hos fremmede.

Niels Knudsen arbejdede som Dreng og senere som Tjenestekarl ved Landbruget. I 1905 blev han gift; hans Hustru, Poulina, er født i Herning, men kom 2 Aar gammel i Pleje hos sin Morbroder, Niels Post, der havde en lille Hedeejendom Øst for Ilskov

St. Denne Ejendom overtog Niels Knudsen og Hustru i 1905 for en Pris af 2800 Kr. + Aftægt til Plejeforældrene. Paa Ejendommen stod ved Overtagelsen 2 gamle Huse; Besætningen bestod af 2 smaa russiske Heste og 2 Køer. Af Ejendommens Areal var 20 Tdr. Land opdyrket, medens 30 Tdr. Land var Hede.

Niels Knudsen og Hustru havde ikke Driftskapital af Betydning ved Ejendommens Overtagelse, derfor maatte Niels Knudsen i de første Aar gaa ud paa Dagleje hos fremmede. Daglønnen var ikke stor, kun 75 Øre om Dagen. Der blev dog samtidig Tid til at gøre noget ved Ejendommen. De gamle Bygninger er gennem Tiden afløst af nye; i 1906 byggedes Stuehus, i 1908 Kostald (som senere er udvidet 2 Gange); i 1914 byggedes Lade og i 1930 Hestestald, saa der nu er en pæn opbygget Gaard. Besætningen bestaar nu af 2 jyske Heste, 8 Køer, 4 Kalve samt Svin og Fjerkræ.

De 30 Tdr. Land Hede, der ved Overtagelsen hørte til Ejendommen, er bragt i god Kultur. N. Knudsen har senere tilkøbt 2 Tdr. Land Eng og 10 Tdr. Land Hede, Kultivering af det tilkøbte Hedeareal er paabegyndt. Niels Knudsen har altid syntes

det var saa skønt at opdyrke og forvandle den golde Hede til god Agermark.

Niels Knudsen og Hustru har 7 Børn, 2 Sønner og 5 Døtre; en Søn og en Datter hjælper nu Forældrene med Bedriften.

Foruden Driften af Ejendommen har N. Knudsen været optaget af mange offentlige Hverv; han har saaledes siddet i forskellige Bestyrelser og har i mange Aar været Sognefoged samt Formand for Sogneraadet, først i Sunds-Ilskov Sogn, siden 1929 — da Sunds-Ilskov blev adskilt i kommunal Henseende — for Ilskov Sogn.

Niels Knudsen og Hustru har med godt økonomisk Resultat forvandlet den lille Hedeejendom til en god Gaard (Gælden er ca. 17000 Kr.); de kan se tilbage paa et Liv fuldt af Arbejde, men paa et Arbejde, der har baaret Frugt.

Peder Pedersen, Bødskov pr. Funder, (indstillet af Hedebruget) er født

i Tømmerby, Them Sogn, d. $\frac{3}{9}$ 1888. Faderen, der havde en Landejendom, var sva-gelig, saa Peder Pedersen maatte tidlig forestaa de forskellige Arbejder paa Ejendommen. 18 Aar gammel rejste P. Pedersen ud for at tjene hos frem-

mede, havde derefter forskellige Pladser, der var gode Læresteder, før han i 1911 blev gift med Anne Pedersen og overtog en forsømt Hedeejendom i Bødskov. Ejendommen kostede 5650 Kr. Peder Pedersen og Hustru havde fra deres Tjenestetid sammen-sparet 1500 Kr., som blev udbetalt i Ejendommen.

Da P. Pedersen og Hustru overtog Ejendommen var den meget forsømt, der havde i Aarene før været forskellige Ejere, som af forskellige Grunde maatte gaa fra den. Bygningerne var gamle. Besætningen bestod af 2 smaa Heste, 3 Køer, 1 Kalv og 2 Grise. Af Arealet, 55 Tdr. Land, var kun ca. 15 Tdr. Land opdyrket ved Overtagelsen, medens Resten henlaa som Hede, Bakker og sure Huller.

P. Pedersen og Hustru har taget stærkt fat paa Ejendommens Fremdrift. Ca. 20 Tdr. Land Hede er opdyrket, en Del drænet; ca. 6—7 Tdr. Land er tilplantet; der er anlagt en smuk Have og plantet Frugttræer paa $\frac{1}{2}$ Td. Land. Saavel Markbruget som

Have- og Plantningsanlægget er i god Orden og flere Gange præmieret. Besætningen bestaar af gode Dyr; der holdes 3 Heste, 10 Køer, 7 Ungkreaturer, 4 Grisesøer samt Fedesvin, 1 Faar og ca. 100 Høns.

De gamle Bygninger er nu delvist afløste af nye; nyt Stuehus opførtes i 1919, 1927 byggedes Kørelade, i 1934 ombyggedes Kostalden; elektrisk Lys og Kraft er indlagt og der er anskaffet gode Redskaber og Maskiner.

Peder Pedersen og Hustru har^m paa Ejendommen i Bødskov med godt økonomisk Resultat udført et betydeligt og samfundsgavnligt Arbejde.

Ejendomsskyld 13000 Kr.; Gæld ca. 14000 Kr.; Ejendommens Værdi ca. 32000 Kr.

I Ægteskabet er 7 Børn.

Peder Pedersen har foruden Ejendommens Drift faaet Tid til at deltage i Ledelsen af Arbejdet indenfor forskellige Foreninger, Brugsforeningen, Gødningsforeningen, Husmandsforeningen, Sygekassen, Afholdsforeningen, Husflidsskolen; han er Formand for Hedebrugets Lokalforening for Them Sogn.

Anton Pedersen, Neder Julianeheide pr. Bording, (indstillet af Hedebruget),

der er født 1878, gift i 1904 med Bolette Annine, f. Madsen, overtog i 1906 sin nuværende Ejendom, der da bestod af 92 Tdr. Land uopdyrket og ubebygget Hede, som en Parcel udstykket fra Fødegaarden.

Det første Aar byggedes Kostald, hvis ene Ende blev indrettet til Beboelse, og samtidig toges fat paa Opdyrkningsarbejdet med Stude som Trækkraft.

De første Aar kunde Ejendommen kun føde 2 Køer væsentlig ved Hjælp af Græsning langs et Bækløb.

Nu er hele Ejendommens Areal opdyrket, der findes overalt gode Læhegn i Markskel og mellem Indtægterne, foruden Læplantning ved Bygninger og Have.

Paa det tidligere Hedeareal ligger nu en smuk firelænget Gaard omgivet af veldyrkede Marker. Paa Ejendommen holdes en Besætning paa 4 Heste, ca. 15 Malkekøer, ca. 15 Ungkreaturer foruden Svin og Høns. Ejendommens Værdi i Handel og Vandel er ca. 30000 Kr. Gælden ca. 17000 Kr.;

I Ægteskabet er 8 Børn, der har været gode Hjælpere ved Arbejdet paa Ejendommen.

Anton Pedersen og Hustru begyndte uden Kapital. Ved Flid og Arbejdsomhed har de i de forløbne 30 Aar tilvejebragt et godt og smukt Hjem paa den tidligere værdiløse Hede; Arbejdet er tillige udført med et godt økonomisk Resultat.

Lars Chr. Laursen, Finderup, Viborg, f. 1887, og Hustru Agnethe, f. Madsen, f. 1887.

I Hjemmet var der syv Børn, og L. C. Laursen, der var den ældste, kom allerede før Konfirmationsalderen ud at tjene. I 22 Aars Alderen blev Laursen gift, men fortsatte et Par Aar derefter som Fodermester hos Konsulent Offersen, Ø. Ramskov, Sørvad. Ved Faderens Død i 1911 overtog L. C. Laursen Fødehjemmet, der var paa 30 Tdr. Land, hvoraf ca. Halvdelen var opdyrket.

Besætning var da 2 russiske Heste, 3 Køer og 3 Kalve.

Ejendommen overtoges for 3400 Kr. Som Tjenestekarl havde L. C. Laursen sammensparet 800 Kr.

I 1915 tilkøbtes 28 Tdr. Land uopdyrket Hede for 1200 Kr. I Aarene siden 1911 er hele Ejendommen opdyrket eller beplantet. Der findes en Plantage paa 3 Tdr. Land, og omkring Ejendommen og i Markskellene er der anlagt 4 km Læhegn. I Forbindelse med Opdyrkingen er hele Ejendommen kalket eller merglet.

Hele Ejendommen er ombygget saaledes, at det gamle Stuehus er erstattet af en firlænget Gaard. De nye Bygninger i Forbindelse med Etablering af Vandværk har kostet ca. 20000 Kr. Der holdes nu paa Ejendommen en Besætning paa 3 Heste, 11 Malkekøer, 12 Ungkreaturer, ca. 15 Svin (24 Svinekort).

Ejendommens Værdi i Handel og Vandel anslaaes til 29000 Kr. Gæld 10800 Kr.

L. C. Laursen og Hustru har gennem de forløbne 25 Aar udført et særdeles dygtigt Arbejde, idet de med et godt økonomisk Resultat har tilvejebragt en god, velbygget og veldyrket Ejendom, et godt Hjem paa den tidligere barske, uopdyrkede Hede.

Lund Hansen, Søby pr. Fasterholt, født i Herning 1877, Søn af Arbejdsmand Chr. Hansen og Hustru. I Hjemmet var der meget fattigt. Der var 14 Søskende, og Faderen tjente paa den Tid kun 2 Mark om Dagen. Lund Hansen kom ud at tjene, da han var

7 Aar gammel, og tjente derefter i 11 Aar ved Landbruget. Derefter lærte han Murerhaandværket og arbejdede derved, indtil

han i 1907 blev gift med Inger, f. Jensen, Fra Svigerfaderens Ejendom i Søby købte de i 1908 et Hedeareal paa ca. 25 Tdr. Land for 1700 Kr., og 2 Aar senere et Hede- og Moseareal, som de gav 900 Kr. for. Stuehus blev

opført, og Opdykningsarbejdet paabegyndtes. Aaret efter anskaffedes den første Del af Besætningen i Form af 2 Kvier, der i Mangel af Plads andet Sted blev anbragt i Gæsteværelset, og 2 Grise, der fik Plads i et Hjørne af Bryggerstet. I 1910 byggedes Kostald, men ingen Ladeplads, saa Kornet maatte tærskes ude — helst paa Brædder i Frostvej. Efterhaanden blev der imidlertid bygget Lade, Ejendommen blev forsynet med gode Redskaber og Maskiner, hele Arealet blev opdyrket, og Besætningen efterhaanden stærkt udvidet. I Forbindelse med Opdykningsarbejdet er udført et udmærket Plantningsarbejde. Der er saaledes høje Læbælter omkring Ejendommen, og en stor Have med mange Frugttræer er anlagt. ;

Lund Hansen og Hustru har udført et usædvanlig flittigt og dygtigt Arbejde, der har givet gode Resultater og været et godt Eksempel til Efterfølgelse for andre.

Niels Kr. Hjortflod, Baastlund pr. Billund. 67 Aar gammel, overtog i 1896, da han blev gift med Kristine, f. Hermansen, sine Forældres Ejendom, der var paa lidt over 50 Tdr. Land, hvoraf ca. 30 Tdr. Land henlaa i Hede. Prisen for Ejendommen var 2200 Kr., men den kunde heller ikke den Gang forrente noget stort Beløb. Besætningen var kun 1 Hest, 2 Køer og 1 Kalv. Hele Ejendommen er nu opdyrket samtidig med, at der er udført et godt Plantningsarbejde. Bygningerne er forbedrede, og Besætningen er nu 2 jydske Heste, 8 Malkekøer og 7 Ungkreaturer. Disse store Fremskridt i Bedriften er udført under megen Modgang, idet Niels Kr. Hjort-

flods Hjælpsomhed ved paatagne Kautionsforpligtelser har kostet ham adskillige Tusinde Kroner.

I Niels Kr. Hjortflods Ægteskab er der 3 Børn.

Jakob Mark Jensen, Sdr. Mark, Gudum pr. Bur, født 1881, og Hustru Ane Marie, født 1888, (indstillet af Foreningen af jydsk Landboforeninger) blev i 1908 gift og overtog Sivkjærgaard i Gudum efter Svigerfaderen.

Den var paa 226 Tdr. Land, hvoraf ca. 25 Tdr. Land var opdyrket, desuden var der ca. 10 Tdr. Land Eng. Prisen var 18500 Kr., som var fordelt paa 12500 Kr. Kreditforeningslaan og 6000 Kr. Gæld til Svigerfaderen.

Ægteparret disponerede over ca. 1500 Kr. opsparede Midler.

Sivkjærgaard solgtes 1915 med Undtagelse af 126 Tdr. Land for 28000 Kr., saa der fremkom for 9500 Kr. kontante Midler, som blev benyttet til Oprettelse af „Sdr. Mark“ paa de fraskilte 126 Tdr. Land og Indkøb af 3 Tdr. Land mere.

Stuehus, Nordfløj og den halve Lade byggedes straks, Resten i 1924.

I 1916 var opdyrket til Besaaing 10 Tdr. Land, 1917 20 Tdr. Land og i 1936 ca. 95 Tdr. Land. Ejendomsskylden er 26000 Kr., Kreditforeningslaanet er 37000 Kr., og der er ingen anden Gæld.

Besætningen er nu 6 Heste, 1 Tyr, 18 Køer, 20 Kvier, 12 Kalve, 3 Søer, 6 store Svin, 26 Ungsvin, 3 Faar, 4 Lam samt ca. 150 Høns.

Der tilkommer Ejendommen 42 Svinekort.

I 1935 er leveret 156000 Pd. Mælk, 1 Tyr, 8 Fedekreaturer, 6 Kælvekvier, 6 Fedekalve og ca. 50 Fedesvin af eget Tillæg.

I Ægteskabet er der 13 Børn i Alderen 5 til 26 Aar.

Hans Christian Eskildsen, Ansager pr. Mølby, f. 1879, og Hustru Johanne, f. Terp.

Efter et Højskoleophold overtog H. C. Eskildsen af sine Bedsteforældre sin nuværende Ejendom i 1904 og omtrent samtidig giftede han sig.

Til Ejendommen hørte ca. 40 Tdr. Land, hvoraf 10 Tdr. Land henlaa i Hede, dels uopdyrket, dels som gammel Agermark, der var

gaaet i Lyng igen. Paa Ejendommen var ved Overtagelsen opført en ny Staldbygning, medens Stuehuset var gammelt og skrøbeligt. Særlig Ladebygning fandtes ikke.

H. C. Eskildsens Gaard i Ansager.

Af Besætning fandtes 2 russiske Heste, 5 Malkekøer, nogle Ungkreaturer og Svin. Prisen for Ejendommen var 7000 Kr., hvilket svarede til Værdien.

Til Hjælp til Køb af Ejendommen havde H. C. Eskildsen selv sammensparet 1000 Kr.

I de forløbne Aar siden har H. C. Eskildsen merglet hele Ejendommen og opdyrket Heden. Omkring hele Ejendommen og i alle Markskifter er plantet Læhegn (Hvidgran). Ialt er der plantet $5\frac{1}{2}$ km Læhegn.

I 1910 byggedes nyt Stuehus, derefter omforandredes i Aarenes Løb Staldbygningerne, saaledes at der blev Plads til en større Besætning, og i 1925 byggedes ny Lade. Ialt er der til nye Bygninger og Omforandringer af Bygninger anvendt ca. 15000 Kr. Besætningen er nu 2 jyske Heste, 1 Tyr, 12 Malkekøer, 12 Ungkreaturer, 4 Grisesøer og 12 Ungsvin.

Ejendomsskyld 19500 Kr. Ejendommens Handelsværdi kan anslaaes til ca. 35000 Kr. Gæld ca. 12000 Kr.

I Ægteskabet er der 5 Børn.

H. C. Eskildsen og Hustru har gennem de forløbne godt 30 Aar udført et Arbejde, der har vundet Anerkendelse hos alle, der kendte dem og det Hjem, de har frembragt.

Sølvvarefabrikant O. Poulsen og Hustrus Legat.

Morten (Snedker) Mortensen, Krarup, Hodde, Tistrup, 85 Aar gl., (ind-

stillet af Foreningen af jyske Landboforeninger), arbejdede i sine unge Aar som Snedker og Tømrer bl. a. ved Esbjerg Dokhavn. I 1869 overtog han sin første Ejendom, der var en mindre Hedejendom, der kun kostede 500 Kr. Han havde nu i Løbet

af en Aarrække 3 forskellige Ejendomme, hvorpaa han udførte et godt Opdyrkningsarbejde. Efter at han i 1912 blev gift med Abelone, som er hans fjerde Kone, mente Morten Snedker, at det ogsaa var bedst, at han fik sin fjerde Hedejendom for at have lidt System i det. Han købte da 32 Tdr. Land Hede for 4000 Kr. Paa dette Areal byggedes straks et lille Knæhus, der blev tækket med Lyng fra Have og Boplads, og der boede Morten Snedker og Abelone med Koen som Nabo, medens Cement-

sten blev fremstillet paa Ejendommen og egnede Bygninger blev opført. Denne Ejendom er nu opdyrket, og der er senere tilkøbt dels 4 Tdr. Land Eng for 3500 Kr. og dels 14 Tdr. Land nyopdyrket Hede for 5800 Kr. I Krigsaarene arbejdede baade Mand og Kone i deres egen Tørvemose og tjente der Penge til Hjælp til Ejendommens Mergling, til Nyanskaffelser og Forbedringer og til Forøgelse af Besætning. Paa den opdyrkede Hede ligger nu en velbygget, trelænget Gaard, hvorpaa der holdes en Besætning af 2 Heste, 13 Køer, 12 Ungkreaturer og saa mange Svin, som Tildeling af Svinekort tillader.

Morten Snedker har haft ialt 12 Børn, hvoraf 2 faldt i Verdenskrigen.

Ingv. Christensen, Østerbølle pr. Aalestrup, (indstillet af De samvirkende jydsk Husmandsforeninger) er født 1896.

Allerede i 9 Aars Alderen kom han ud at tjene og arbejdede saa ved Landbruget, indtil han i 1920 ved Hjælp af en sammensparet Kapital paa 3000 Kr. kunde købe sin nuværende Ejendom, der er paa godt 50 Tdr. Land. Købesummen var 17000 Kr. Henimod Halvdelen af Ejendommen var ved Overtagelsen uopdyrket, og Besætningen bestod kun af 2 Heste, 1 Ko, 1 Tyr, 2 Kalve, 2 Faar og 3 Grise. I de forløbne Aar er hele Ejendommen opdyrket, idet den sidste Del af Heden er tjenlig til Besaaing i Foraaret 1937. Bygningerne er helt omforandrede eller fornyede, og Besætningen bestaar nu af 2 Heste, 8 Køer, 1 Tyr, 2 Kælvekvier, 3 Stk. Ungkreaturer, 6 Kalve og 12 Svin.

I 1923 blev Ingv. Christensen gift med Anna Nielsine, f. Svendsen. I Ægteskabet er der 5 Børn.

Alf. Eriksen, „Evasminde“, Daugbjerg pr. Sparkjær, født 1878 og Hustru Margrethe, f. Larsen, (indstillet af De samvirkende jydsk Husmandsforeninger).

Som ungt Menneske havde Alf. Eriksen ved Flid og Sparommelighed sammensparet sig de fornødne Penge til en god Uddannelse paa Høng Højskole og Høng Landbrugsskole og en Gartneruddannelse hos Hans Knudsen i Landsgrav. I 1908 købte Alf. Eriksen og Hustru deres nuværende Ejendom, der ved Overtagelsen var paa 20 Tdr. Land, der tildels henlaa i Lyng. Ejendommen var saaledes helt ude af Kultur og med meget daarlige

Bygninger, og den eneste Besætning, der fandtes, fortæller Alf. Eriksen, var en Kat. Købesummen var 2000 Kr. Hele denne Ejendom er nu opdyrket, og der er tilkøbt 16 Tdr. Land Hede, hvoraf de 10 er opdyrket, og desuden 2 Engparceller paa tilsammen 2 Tdr. Land, og disse Arealer er drænet og kultiveret. Købesummen for de tilkøbte Arealer var 2300 Kr. Foruden de store Opdyrkningsarbejder er der udført et udmærket Plantningsarbejde saavel omkring Ejendommen som i Markskellene, og Bygningerne er udvidede og forbedrede. Besætningen er nu 2 Heste, 5 Køer, 1 Kvie, 3 Grisesøer og 20 Ungsvin. Ejendomsskyld ca. 8200 Kr. Handelsværdi ca. 20000 Kr. Gæld ca. 8500 Kr.

Ved et dygtigt Opdyrknings- og Plantningsarbejde har Alf. Eriksen og Hustru gennem de ca. 30 Aar skaffet sig en god Landejendom.

Frederik Boll, Lustrup, Skarrild pr. Kibæk, (indstillet af De samvirkende jyske Husmandsforeninger) er født 1890 i Bjergby paa Mors, hvor hans Forældre havde en lille Ejendom. Frederik Boll, der havde 11 Søskende, kom ud at tjene, da han var 11 Aar, og blev ved dermed indtil 1923, da han rejste til Skarrild med en sammensparet Kapital paa ca. 2000 Kr., for hvilket Beløb han købte et Areal paa ca. 30 Tdr. Land, hvoraf Halvdelen var opdyrket. Paa dette Areal opførte han Bygninger og opnaaede Statslaan i Ejendommen. I den forløbne forholdsvis korte Aarrække er hele den resterende Del af Ejendommens Areal opdyrket, Bygningerne er udvidede og Besætningen fordoblet.

Frederik Boll blev i 1929 gift med Ejny, f. Pedersen. I Ægteskabet er der 3 Børn.

Frk. Birgitte Lunds Legat.

Jakob Lauridsen, Debel pr. Outrup, og Hustru Ane Marie (indstillet af Foreningen af jyske Landboforeninger).

Jakob Lauridsen, der er født i Debel 1855, købte i 1879, samme Aar som han blev gift, en Ejendom i Debel. Ejendommens samlede Areal var 155 Tdr. Land, hvoraf kun 16—17 Tdr. Land var

opdyrket. Besætningen bestod da af 2 gamle Heste, 2 Køer, 2 Kalve og 40 Faar. Til Fodring den første Vinter avledes kun lidt Rug og 2—3 Læs Hø.

Købesummen for Ejendommen var 12000 Kr., hvoraf Jakob Lauridsen ejede de 2000 Kr.

Ved Overtagelsen var Ejendommen altså helt ude af Drift. Jakob Lauridsen tog straks energisk fat paa Hedeopdyrkning og

Mergling. Mergel maatte han hente meget langt borte, saaledes at han, selv om Arbejdsdagen blev meget lang, højest kunde køre 3 Læs Mergel daglig.

Efter 45 Aars Arbejde med Hedeopdyrkning afstod Jakob Lauridsen i 1924 Gaarden til en Datter og Svigersøn. Han havde da udført et imponerende Arbejde paa den store Hedeejendom og havde derud over opdyrket 20 Tdr. Land, som han i 1912 købte, og som var beliggende i Orten Hede. I 1907 byggede han en ny Gaard til en Søn. Denne Ejendom blev paa 52 Tdr. Land, hvoraf 20 Tdr. Land var opdyrket. I 1919 fik denne Søn yderligere af sin Fader et Areal paa 10 Tdr. Land. I 1911 fik en anden Søn en Gaard ligeledes paa 52 Tdr. Land, hvoraf 20 Tdr. Land var opdyrket. Efter at Jakob Lauridsen havde afstaaet Gaarden, har han bygget sig et pænt Hus nær ved denne. Her driver han nu Hønseri, foruden at han har beholdt 10 Tdr. Land af Arealet i Orten Hede, og deraf er 8 Tdr. udlagt til Græslenme. De øvrige 10 Tdr. Land af dette Areal har han solgt til Udstykningsforeningen for Orten Hede.

I Jakob Lauridsen og Hustrus Ægteskab har der været 12 Børn, hvoraf de 11 lever. 8 af Børnene er bosat i Hjemegnen, og disse Børn har hver faaet 3000 Kr. i Startkapital.

Paa den oprindelige Hedeejendom, der ved Overtagelsen i 1879 henlaa tildels uopdyrket, er der nu 3 gode Gaarde med en Besætning tilsammen paa 110—120 Kreaturer og ca. 60 Svin.

Viborg, den 29. Januar 1937,

Niels Basse.

PLANTAGERNES INDFLYDELSE PAA NEDBØRSFORHOLDENE.

Nogle fortsatte Bemærkninger af Professor Howard Grøn.

Som Resumé af sine Undersøgelser vedrørende ovennævnte Forhold fremhæver Direktør Dalgas: „— —, at der paa de undersøgte Stationer paa Sjælland, hvor Skovforholdene ikke er blevet forandrede siden 1870, ikke er fundet nogen Stigning for Nedbøren, hverken for hele Aaret eller for April, Maj, Juni, — —.“ (Heds. Tds. Side 229, 1936).

Denne Fremhævelse er Afhandlingens eneste Antydning af Bevis for, at den samtidig paaviste Nedbørsstigning for Egne med forøget Plantageareal har Plantagearealets Forøgelse til Aarsag.

Heroverfor har jeg tilladt mig at fremføre, at Nedbørsforholdene paa de af Direktør Dalgas undersøgte sjællandske Stationer (København og Hareskov) indenfor samme Aarrække, som er medregnet for Plantageegnene, ikke forholder sig, som af Direktør Dalgas anført. Saavel for København som for Hareskov kan der ligesom for de jyske Plantageegne konstateres en almindelig Stigning af Foraarsnedbøren. (Heds. Tds. 1936, Side 267).

Direktør Dalgas svarer hertil (Heds. Tds. 1937, Side 11): „Disse Tal for Herning og København eller Hareskov for 1874—1883 og 1894—1903 kan ikke sammenlignes med det Formaal at se, om Plantagerne har virket forøgende eller nedsættende paa Foraarsnedbøren — —.“ Direktøren erkender saaledes, at der fra hans Side er begaaet en Fejl ved at bruge disse Tal netop til dette Formaal.

Det er en Kendsgerning, at der for et stort Antal danske Nedbørsstationer er konstateret stigende Nedbørsmængde saavel i Foraarsmaanederne som for hele Aaret igennem Tiden fra 1880 til 1933.

Paastanden fra Direktør Dalgas Side, om at Nedbørsforøgelsen alene er konstateret eller er særlig stor for Egne med et indenfor samme Tidsrum forøget Plantageareal, er i Strid med denne Kendsgerning.

Paastanden om, at denne Nedbørsforøgelse har den stedfundne Udvidelse af Plantagearealet til Aarsag, er et Postulat, for hvis Rigtighed der ikke af Direktør Dalgas er ført noget Bevis.

Efter at have erkendt, at Tallene for Nedbørsmængde over København og Hareskov fra 1874 til 1903 ikke kan anvendes til Paavisning af Plantagernes Indflydelse paa Nedbørsforholdene, annullerer Direktøren de første 25 Aar af sine Undersøgelser-

Tegn Annonce i

Jydsk Telefonbog

Jydsk Telefon-Aktieselskab
Aarhus

Husmandsbrandkassen for Danmark.

(Gensidig Selskab).

Medlemsantal ca. 140.000,
Forsikringssum ca. 1040 Mill. Kr.,
Formue ca. 1,7 Mill. Kr.

I Afdelingen for faste Ejendomme optages alle Ejendomme paa Landet, naar Forsikringssummen ved Indtegningen ikke overstiger for **blødt Tag** 30,000 Kr., for **blandet Tag** 40,000 Kr. og for **haardt Tag** 50,000 Kr.

I Afdelingen for Løsøre optages: Løsøre beroende i faste Ejendomme overalt i Danmark, saavel paa Landet som i Stationsbyer og Købstæder.

I Ungdoms- og Tyendeafdelingen optages: Ejendele til Forsikring gældende overalt i Danmark uanset Flytning, blot Præmien er betalt.

*Moderat Præmie.
Kulant Behandling.
Hurtig Afregning.*

Nærmere Oplysninger faas ved Henvendelse til Distriktsforstanderne, Sognetillidsmændene eller Hovedkontoret:

Nørrevoldgade 16
København K.

Telefon Central 383 - 14.078.

„KUSTOS“ KREATURFORSIKRINGSFORENING
STIFTET AF DANSKE LANDMÆND 1881
FORSIKRER HESTE, KVÆG, FAAR OG SVIN
KONTOR: HAVNEGADE 4, AARHUS TELEFON NR. 1300

SIN Livsforsikring
Livrenteforsikring
Ulykkesforsikring
Ansvarsforsikring
Hospitalforsikring
Grundejerforsikring
Automobilforsikring
Invalidforsikring

tegner man i

NORDISK

Livsforsikrings-A/S af 1897 ■ Ulykkesforsikrings-A/S af 1898

Hovedkontorer:
St. Kongensgade 128 — Grønningen 17, København K.
Telefon 2860

Indhent Tilbud!

Assurance-Compagniet

BALTICA A/S

København K.

Bredgade 42.

Hammerum Herreds
Spare- og Laanekasse,
Herning

Telf. 10 og 314

Østergade 6
Kontortid
10—12¹/₂ og 2¹/₂—5

Landbrugslotteriet.

Største Gevinst Værdi 80,000
Kr. Præmie 10,000 Kr. Ialt
i en Serie 38,000 Gevinster
+ en Præmie. — Tils.
Kr. 1 Million 823,460. —
Trækkes samtidig med
Klasselotteriet.

Lodseder faas hos alle
Kollektørerne samt i
Hoved-Kollektionen, Frederiksberggade 2, København K.

Det er en fordelagtig Assurance at afsvampe Saasæd og Frø!

I Kemikalieudvalgets Forsøg i Landboforeningerne er i de bedste Tilfælde opnaaet **240 kg Byg** og **181 kg Havre** i Merudbytte for Afsvampning.

Samme Forsøg viser, at aarlig Afsvampning af alt Sædekorn giver en **Nettofortjeneste paa 100 kg Byg og 65 kg Havre.**

Afsvamp derfor med **SANAGRAN**

Dansk Fabrikat. — Fortrinlig, baade til Tør- og Vaadafsvampning.
Faas i mange Daasestørrelser hos vore Forhandlere.

Det danske

Gødnings-Kompagni A/S

Aktieselskabet

Vejle Bolte- & Møtrikfabrik.

Grundlagt 1899.

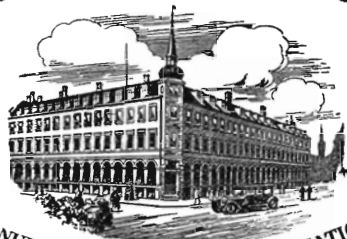
Telefoner 2120.

Telegr.-Adr.:
Boltefabriken.

**Alle Slags Bolte Skruer,
og Skinnespiger.**

Leverandør til
De danske Statsbaner.

AKTIESELSK C. OLESEN KØBENHAVN

MANUFAKTUR EN GROS OG FABRIKATION
DANSK PLYS og MØBELSTOF-FABRIK I KASTRUP.

Tegn Abonnement paa HJEMMET — og glæd hele Familien!

Ugebladet Hjemmet byder Læserne paa virkelig godt, underholdende Stof Forfattere som Johs. V. Jensen, Hans Kirk, Leck Fischer, Inger Bentzon og andre, suppleret af Udlandets bedste Skribenter, skriver til Stadighed Noveller til Bladet.

De rigt illustrerede Spidsartikler er alle forfattet af Specialister paa deres Felt, og Romanerne er de mest fængslende, der findes. „Hjemmet“s Læsere bliver ogsaa holdt à jour med Begivenhederne ude i Verden, med de skiftende Moder og med de sidste nye Films.

For Børnene findes foruden en særlig Børnefortælling flere morsomme, farvede Serier, og med hvert Nummer af Bladet følger et smukt, 6-farvet Billede paa Kunstpapir til at klistre ind i „Hjemmet“s Pragt-Album: „Vor Tids Vidundere“. — Dette Album udleveres — tillige med de hidtil udkomne Billeder — gratis til alle Ny-Abonnenter paa „Hjemmet“.

Et Abonnement paa „Hjemmet“ kan tegnes gennem enhver Forhandler af Bladet eller gennem Postvæsenet.

A/s Varde Staalværk, Varde.

1. Kl. Staalstøbegods til Tipvognshjul, Bremseklodser og andet Entreprenørmateriel. —

Ildbestandigt „Vardan“. — Manganstaa.

Varde Bank

Esbjerg Afdeling

Kongensgade 62
og Fiskerihavnen

rækker, idet han fremhæver, at det først er efter 1903, Plantagerne i Hernings Omegn er blevne sluttede eller omtrent sluttede og har faaet Skovkarakter, saaledes at de kunne indvirke paa Nedbøren. (l. c. Side 11).

Den af Direktøren selv udarbejdede Kurve for Foraarsnedbør i Herning (Heds. Tds. 1936, Side 216) viser en Stigning fra c. 110 mm omkring 1874 til ca. 150 mm omkring 1903 og derefter vandret Forløb med 150 mm til 1933.

Direktørens Kurve for Antal Regndage (l. c., Side 217) er stigende fra omkring 1870 til omkring 1900 og derefter vandret.

Nedbørs-Karakterkurven (l. c., Side 218) er stigende fra omkring 1874 til henimod 1910, derefter vandret.

Samtlige de i Direktørens Bog meddelte Kurver med Undtagelse af Karakterkurverne for Viborg og Høgildgaard og Raunstrupkurverne har et tilsvarende Forløb.

Er Direktørens Formodning om, at det først er efter at Bevoksningsslutning er naaet, at Plantagerne kan have nogen Indflydelse paa Nedbørsforholdene, rigtig, har Direktør Dalgas da selv ved disse Kurver vist, at ingen saadan Paavirkning gør sig gældende.

Bestaar der nogen Aarsagsforbindelse mellem Forøgelsen af Plantageareal og Forøgelsen af Nedbørsmængde, kan det herefter alene ventes at være indenfor det Tidsrum, som forløber fra Plantningsarbejdets Paabegyndelse, til Bevoksningerne har naaet Slutning. Dette synes ogsaa rent logisk mest rimeligt, efter som det er indenfor dette Tidsrum, den fundamentale Ændring i Terrænets Overflade fuldbyrdes. Om Plantagen, naar Slutning først er naaet, er 6,8 eller 10 m høj, turde være af mindre Betydning.

Direktør Dalgas efterlyser en Dokumentation fra min Side af, at Ændringer i Nedbørsforholdene i Jylland er sideløbende med tilsvarende Ændringer i andre Egne af Landet. Direktøren synes herved at glemme, at det er ham, der ved sin stadig ubeviste Paastand om Tilstedeværelsen af en Aarsagsforbindelse mellem Forøgelsen af Plantageareal og Forøgelsen af Nedbørsmængde er Offentligheden en Bevisførelse skyldig.

Uanset dette og uanset at det fremgaar umiddelbart blot ved en Gennemlæsning af Meteorologisk Instituts Nedbørsberetninger, har jeg foranlediget Forholdene talmæssigt analyserede. Resultatet heraf vil fremgaa af en selvstændig Meddelelse fra Forstkandidat K. Ladefoged. Man vil i denne Meddelelse finde klar Dokumentation for, at der over alle Egne af Danmark er konstateret en betydelig Nedbørsstigning fra 1880 til 1930.

Hedeselskabets Plantningsvirksomhed er paa mangfoldige Om-

raader af saa betydelig Værdi, at det ikke er nødvendigt og i det lange Løb kun kan virke skadeligt at skilte med Nyttedevirninger, som ikke kan sikkert eftervises. Jeg har derfor fundet det paa-krævet at tage til Orde overfor den af Direktør Dalgas fremsatte Paastand om Plantagernes Indflydelse paa Nedbørsforholdene, i Særdeleshed da denne Paastand gennem talrige Dagbladsomtaler har ført til en beklagelig Vildledning af den offentlige Mening med Hensyn til, hvad der faktisk vides om disse Forhold, og hvad der kun er Fantasi og skønne Drømme.

Af en i Vendsyssel Tidende for 16. Januar 1937 af Hr. Folketingsmand, Medlem af Det danske Hedeselskabs Repræsentantskab, *V. Vanggaard*, publiceret Omtale af Direktør Dalgas' Nedbørsundersøgelser fremgaar det, at mine Bestræbelser i saa Henseende synes resultatløse.

Jeg faar da trøste mig med i denne Sag at dele Skæbne med Drengen i H. C. Andersens Æventyr om Kejserens nye Klæder.

A. Howard Grøn.

NEDBØRSFORHOLDENE I DANMARK.

Af Kjeld Ladefoged.

Paa Foranledning af Professor, Dr. polit. A. Howard Grøn har jeg underkastet Nedbørsforholdene i Danmark, saaledes som de fremgaar af Meteorologisk Instituts Maalinger, en talmæssig Analyse. Beliggenheden af de hertil anvendte Stationer fremgaar af Tabel 1. Udvælgelsen er indenfor hvert Landomraade sket med Henblik paa at faa Omraadet jævnt repræsenteret. En Medtagelse af samtlige Stationer vil kræve et overordentligt stort Beregningsarbejde, uden at Resultatet derved bliver mere sikkert. Stikprøver har vist, at indenfor hvert Omraade kan en hvilken som helst Station ombyttes med en hvilken som helst anden, uden at Resultatet derved afgørende ændres.

Af Meteorologisk Instituts Maanedsberegninger er for hver af de 25 Stationer for hvert af de 53 Aar uddraget Tal for Forarsnedbør (April, Maj, Juni) og Aarsnedbør. Af disse Tal er for hver Station beregnet tjaarige-Gennemsnit for Perioderne 1881—90, 1891—1900, 1901—1910, 1911—1920 og 1921—1930. Disse Gennemsnitstal for absolut Nedbør er endvidere omregnet til relative Tal i Forhold til Gennemsnittet for 1881—90, der er sat lig 100.

I Tabel 1 er Gennemsnitstallene for de 10-aarige Perioder

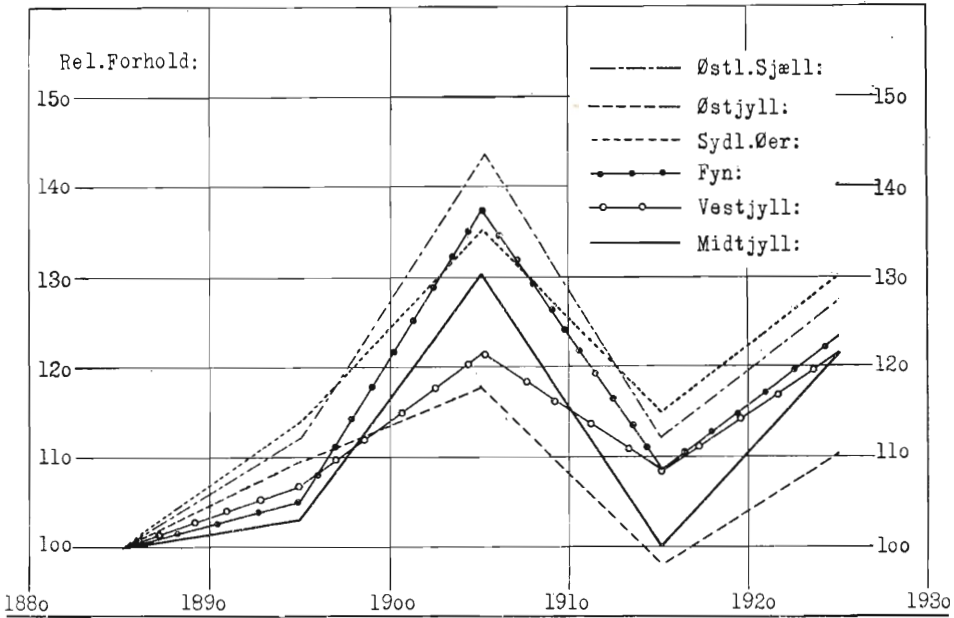

Fig. 1. Relative Tal til Ændring af Foraarsnedbør (April, Maj, Juni) over forskellige Egne af Danmark fra Tiaaret 1881/90 til Tiaaret 1921/30.

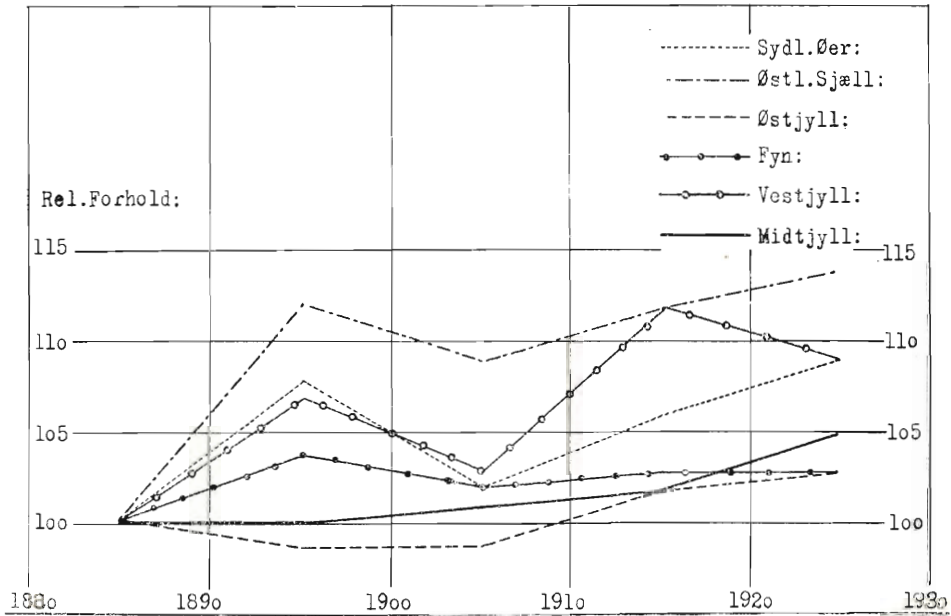

Fig. 2. Relative Tal for Ændring af Aarsnedbør over forskellige Egne af Danmark fra Tiaaret 1881/90 til Tiaaret 1921/30.

Tabel 1.

Oversigt over Nedbørsforholdene

Station	1881—90				1891—1900			
	Den gennemsnitlige				Den gennemsnitlige			
	Foraars- nedbør		Aarsnedbør		Foraars- nedbør		Aarsnedbør	
	mm	rela- tivt	mm	rela- tivt	mm	rela- tivt	mm	rela- tivt
Bogø	98	100	542	100	121	123	575	107
Orenæs	94	100	536	100	114	121	578	108
Fuglsang	106	100	615	100	123	116	658	107
Abed	120	100	583	100	121	101	638	109
Gennemsn. sydlige Øer	105	100	569	100	120	114	612	108
Ll. Dyrhave	108	100	599	100	113	105	697	116
St. Hareskov	128	100	546	100	126	98	608	111
Landbohøjskolen	108	100	520	100	130	120	623	120
Tune	103	100	514	100	119	116	567	110
Gjorslev	95	100	529	100	117	123	566	107
Frihedslund	101	100	537	100	115	115	562	105
Gennemsn. østlige Sjælland	107	100	541	100	120	112	604	112
Odense	114	100	616	100	111	97	638	104
Assens	122	100	638	100	125	102	659	103
Hofmannsgave	104	100	552	100	120	115	583	106
Gennemsn. Fyn	113	100	602	100	119	105	626	104
Randers	121	100	623	100	137	113	596	96
Kolindsund	111	100	577	100	128	115	593	103
Kalbygaard	130	100	713	100	145	112	675	95
Tvingstrup	107	100	542	100	131	122	618	114
Vejle	147	100	738	100	133	90	686	93
Gennemsn. østlige Jylland	123	100	639	100	135	110	634	99
Vestervig	107	100	628	100	121	113	707	113
Tarm	114	100	694	100	127	111	742	107
Humlum	104	100	609	100	120	115	670	110
Bodholt	140	100	677	100	128	91	667	99
Gennemsn. vestlige Jylland	116	100	652	100	124	107	696	107
Viborg	107	100	591	100	128	120	663	112
Birkebæk	150	100	865	100	140	93	722	83
Herning	116	100	664	100	118	102	737	111
Gennemsn. Midtjylland	124	100	707	100	129	103	707	100

ved 25 danske Stationer.

1901--10				1911--20				1921--30			
Den gennemsnitlige Foraars- nedbør		Aarsnedbør		Den gennemsnitlige Foraars- nedbør		Aarsnedbør		Den gennemsnitlige Foraars- nedbør		Aarsnedbør	
mm	rela- tivt	mm	rela- tivt	mm	rela- tivt	mm	rela- tivt	mm	rela- tivt	mm	rela- tivt
142	145	560	105	119	121	609	112	137	140	620	115
143	152	563	105	112	119	553	103	131	139	567	106*)
143	135	616	100	130	123	646	105	151	142	687	112*)
143	119	577	99	122	102	597	102	133	111	614	105*)
143	136	579	102	121	115	601	106	138	131	622	109
168	156	668	111	133	123	672	112	153	142	683	114
164	128	614	112	125	98	654	120	154	120	694	127
157	145	582	112	119	110	591	114	133	123	599	115
147	143	527	103	112	109	548	107	125	121	570	111
147	155	568	107	109	115	562	106	125*)	132	574	108*)
140	140	585	109	121	121	616	115	131	131	567	106
154	144	591	109	120	112	607	112	137	128	615	114
158	139	636	103	120	105	605	98	131	115	591	96
162	133	637	100	130	107	649	102	141	116	663	104
147	141	576	104	120	115	605	110	147	141	612	111
156	138	616	102	123	109	620	103	140	124	622	103
124	102	563	90	116	96	614	99	129	107	591	95
138	124	617	107	117	105	621	108	127	114	568	98
149	115	671	94	128	98	685	96	120	92	665	93
153	143	608	112	110	103	585	108	152	142	693	128
160	109	707	96	127	86	741	100	157	107	781	106
145	118	633	99	120	98	649	102	137	111	660	103
139	130	677	108	132	123	779	124	133	124	738	117
158	139	730	105	126	111	724	104	135	118	719	104
127	122	632	104	122	117	693	114	140	135	667	110*)
145	104	656	97	127	91	725	107	155	111	723	107*)
142	122	674	103	127	109	730	112	141	122	712	109
150	140	632	107	116	108	625	106	152	142	718	121
175	117	782	90	129	86	770	89	150	100	779	90
161	139	722	109	124	107	765	115	150	129	751	113
162	131	712	101	123	100	720	102	151	122	749	105

*) For disse Stationer mangler for enkelte Aar en Angivelse af Nedbøren.

gengivet saavel for hver enkelt Station som i landsdelsvise Sammen drag.

De relative Tal for Foraarsnedbør er grafisk gengivet i Fig. 1.

De relative Tal for Aarsnedbør er grafisk gengivet i Fig. 2.

En umiddelbar Iagttagelse af Kurveforløbet paa Fig. 1 viser, at der med Hensyn til *Foraarsnedbør* fra Perioden 1881—90 til Perioden 1921—30 for alle Egne af Danmark har gjort sig ensartede Bevægelsestendenser gældende, blot af forskellig Styrke. Forskellen i saa Henseende synes i nogen Grad at staa i Forhold til *Foraarsnedbørens* absolutte Størrelse i det første Tiaar.

Forskellen i gennemsnitlig *Foraarsnedbør* mellem det første og det sidste af Tiaarene saavel absolut som relativt fremgaar af Tabel 2.

Tabel 2.

Landsdel	Foraarsnedbør		Difference	
	1881-90 mm	1921-30 mm	mm	%
Sydlig Øer	105	138	33	31,4
Østlig Sjælland	107	137	30	28,0
Fyn	113	140	27	23,9
Østlig Jylland	123	137	14	11,4
Vestlig Jylland	116	141	25	21,5
Midtjylland	124	151	27	21,8

For de sydlige Øer og det østlig Sjælland er Forøgelsen størst. For Fyn og Midtjylland er den ens og noget mindre. For Vestjylland er den endnu en Kende mindre og for Østjylland knap saa stor som for Sjælland og de sydlige Øer.

Tallene viser, at det maa være de for Danmark generende klimatiske Forhold, som har bevirket denne overalt konstaterede Forøgelse af *Foraarsnedbøren*.

Kurveforløbet tyder iøvrigt paa, at en vis Periodicitet gør sig gældende. *Nedbørsforøgelsen* fra 1881/90 til 1921/30 kan derfor heller ikke tages som Udtryk for, at der er sket en *varig* generel Ændring i Danmarks klimatiske Forhold, idet Resultatet af saadanne sammenlignende *Nedbørsundersøgelser* afhænger af, om man starter i en Periode med høj eller lav *Nedbør*. I sidstnævnte Tilfælde naar man til en *Nedbørsforøgelse*, i førstnævnte Tilfælde til en *Nedbørsformindskelse*. Dette vil f. Eks. være Tilfældet ved en Sammenligning af *Nedbørsforholdene* i Tiden 1871/80 med *Nedbøren* i Tiaaret 1911/20.

Der er derimod fra Tiaaret 1881/90 til Tiaaret 1911/20 intet,

som tyder paa, at den samtidig stedfundne Forøgelse af Planta-gearealerne i Midtjylland har haft nogen Indflydelse paa Forøgelsen af Foraarsnedbøren.

En lagttagelse af Kurverne paa Fig. 2 for *Aarsnedbør* viser for alle Egne af Danmark en Stigning fra Tiaaret 1881/90 til Tiaaret 1921/30. Stigningens absolutte og relative Størrelse fremgaar af Tallene i Tabel 3. Bevægelsen fra Tiaar til Tiaar er imidlertid ikke analog med Bevægelsen for Foraarsnedbøren. Medens denne har et udpræget Maksimum for alle Egne for Tiaaret 1901/10, viser Aarsnedbøren her et Fald i Forhold til det forudgaaende Tiaar. Den relative Stigning er heller ikke saa stor som for Foraarsnedbøren.

Tabel 3.

Landsdel	Aarsnedbør		Difference	
	1881-90 mm	1921-30 mm	mm	%
Sydlig Oer	569	622	53	9,3
Østlige Sjælland	541	615	74	13,7
Fyn	602	622	20	3,3
Østlige Jylland	639	660	21	3,3
Vestlige Jylland	652	712	60	9,2
Midtjylland	707	749	42	5,9

Ogsaa for Aarsnedbørens Vedkommende viser Tallene aldeles tydeligt, at Ændringerne maa skyldes generelle klimatiske Forhold, der gør sig gældende over hele Danmark, medens lokale Ændringer, saasom en Forøgelse af Skovarealet, ikke øver nogen mærkbar Indflydelse.

EN UDTALELSE FRA DIREKTØR DALGAS

Naar jeg den 15. Januar d. A. skrev, at Nedbørstallene for Aarene 1874—83 og 1894—1903 for Herning ikke kunde sammenlignes med Tallene for København eller St. Hareskov med det Formaal at se, om Plantagerne har virket forøgende eller ned-sættende paa Foraarsnedbøren, da gælder dette kun 1874—83, fordi der 1874—83 ikke fandtes Plantager omkring Herning, men kun nyanlagte Kulturer. Efter 1883 maa Plantagerne antages at begynde at indvirke paa Nedbørsforholdene, men først efterhaanden og først fuldt eller delvis fuldt ca. 1903 (samtidig med at Nedbørskurverne i min Bog bliver omtrent vandrette), saaledes at

en fuldt berettiget Sammenligning først indtræder efter 1895—1900 à 1903, som foretaget af mig i Hedes. Tidssk. Nr. 11 1936.

— — —

Det har interesseret mig at læse Forstkandidat Ladefogeds Behandling af Nedbørsforholdene, hvorefter den betydelige Stigning saavel af Aarsnedbøren som af Foraarsnedbøren fra 1881 til 1930 har fundet Sted over hele Danmark.

— Jeg har haft den Opfattelse, at Stigningen skyldtes den netop samtidige Beplantning i Jylland, og jeg mente Stigningen derfor indskrænket til Jylland. Der blev nok sagt fra forskellig Side, at Plantagerne ikke forøgede Nedbøren; hvorfor det i høj Grad glædede mig, hver Gang jeg konstaterede en Nedbørsforøgelse i eller omkring Plantagerne.

Men naar Stigningen har fundet Sted over hele Landet, kan der være Grund til at antage, at Stigningen, som Forstkandidat Ladefoged skriver, skyldes generelle klimatiske Forhold, hvorom ogsaa Professor Grøn tidligere har udtalt sig.

Det er imidlertid højst mærkeligt, at Stigning af saadan Aarsag har fundet Sted netop samtidig med Jyllands og navnlig Hedens Tilplantning og Opdyrkning.

Under min Opfattelse af, at Nedbørsstigningen skyldtes Beplantningen, kom jeg til, at der maatte være dels en lokal og dels en mere udstrakt total Virkning af Plantagerne.

Og da nu store Dele af Nordtyskland er blevne beplantede og opdyrkede samtidig med Jyllands Heder, kan man tænke sig, at det er dette samlede store Kulturarbejde i begge Lande, der har bevirket Nedbørsstigningen i Danmark.

— — —

Imidlertid forefindes nu den forøgede Nedbør, — bl. a. vist fra Aar til Aar ved de røde Prikker i min Bog — bringende Frugtbarhed, saadan som nærmere paavist i samme Bog. — Og dette er det vigtigste. Aarsagen til Nedbørsstigningen er da — praktisk talt — ligegyldig for de Egne af Danmark, der har faaet Forøgelse af Nedbøren. — Men Aarsagsspørgsmaalet har videnskabelig Interesse.

Den 9. Februar 1937.

Chr. Dalgas.

— Diskussionen betragtes hermed som afsluttet i Hedeselskabets Tidsskrift.

Red.

VIBORG ANDELS-SVINESLAGTERI
Vort Udsalg bringes i Erindring
TELEFON 779

Hotel
PHØNIX
Viborg

Byens Hotel
Telf. 50—257

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontortid:
9—2 og 5—6

Telefoner:
1131—1132—1133

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telf. 1400 (3 Linier)

Sct. Mathiasgade 68

Kontortid:

Kl. 9—2 og Kl. 5—6

Dansk Plantageforsikringsforening

tegner Forsikring af Genplantingsværdien for Naaetræs-plantager overalt i Danmark. Indskud een Gang for alle 50 Øre pr. ha, dog ikke under 1 Kr. Aarlig Præmie pr ha 15 Øre, dog ikke under 50 Øre. Vedtægter og Indmeldelsesblanketter faas ved Henvendelse til

FORENINGENS KONTOR I VIBORG.

Tractorpløjning og Kultivering af Hede.
Tractorjordfræsning af Enge og Moser.
8 Tractor — kommer overalt — Henv. til
Tractor-Entreprisen.

Torben Møhl. Høyrups Allé 5, Hellerup.

A's Hørfabriken i Tommerup.

Brug dansk Hør i danske Hjem.

Duge — Haandklæder — Lærreder.

Kun direkte Salg til private.

HELLESENS SENIOR

er en stor, stærk, paalidelig Haandlygte

HELLESENS SENIOR

giver blændende Lys Aar efter Aar med

HELLESENS

verdenskendte Tør-
element

HELLESENS SENIOR

i Regn og Blæst
uden at blinke

Absolut farefri i Ga-
rager, Stalde, Pak-
huse og i Hjemmet

Uundværlig i Jægerhytten

Traktorpløjning og Knivharvning.

af Hede, Mose og Eng udføres
efter Aftale til enhver Tid bil-
ligt og godt. Reference: Hede-
selskabet og Hedebruget.

Vilhelm Jørgensen,
Randrup pr. Viborg.

Viborg Papir-Comp.

Papir & Papirvarer en gros.
Bogtrykkeri.
Kontorforsyning

Sct. Mathiasgade 31—33.
Telf. Viborg 802—803.

A. Philipsen & Co., Viborg.

Maskinanlæg - Automobiler.
Telefon 532—1064.

Elektriske Anlæg - Vandværks-
anlæg. Telefon 174—274.

AEROLIT
DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF.

MORSØ BRÆNDEOVNE

virker som Døgnbrændere

Leveres i 8 Størrelser
med eller uden Kogerum

AKTIESELSKABET
N.A. CHRISTENSEN & CO
KONGELIG HOFLEVERANDØR
NYKØBING MORS

Redaktion: Afdelingsleder N. Basse og Direktør, Skovrider C. E. Flensborg, Viborg.

Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg.

DENATURERET SPRIT

93%
MØRKEBLAA
EMBALLAGE

95%
SNEDKERSPRIT
GUL EMBALLAGE